ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ПРЕПОРЪКИ ЗАПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В ПРОЦЕСИТЕ НА ФОРМУЛИРАНЕ, ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКИТЕ ПОЛИТИКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА И ОЦЕНКА ОТ СТРАНА НА ГРАЖДАНИТЕ ЗА ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА ИМ С ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИИЯ

ПРЕПОРЪКИТЕ СА ИЗГОТВЕНИ КАТО ЧАСТ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТ
„МОСТ- МЛАДЕЖКИ ОМБУДСМАНСКИ СЪВЕТ ТУНДЖА –
ПОВИШАВАНЕ АКТИВНОТО УЧАСТИЕ НА МЛАДЕЖИТЕ В МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ“

ПАРТНЬОРИ ПО ПРОЕКТА:

ЕВРОКЛУБ ЖЕНА

ОБЩИНА ТУНДЖА

Проектът „МОСТ – МЛАДЕЖКИ ОМБУДСМАНСКИ СЪВЕТ ТУНДЖА – ПОВИШАВАНЕ АКТИВНОТО УЧАСТИЕ НА МЛАДЕЖИТЕ В МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ“, BG05SFOP001-2.025-0044, се осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект:

„МОСТ- Младежки Омбудсмански Съвет Тунджа - повишаване активното участие на младежите в местното развитие“

Дейност 6: Препоръки, свързани с подобряване на гражданското участие на младите хора в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на общинските политики и предложения за инструменти за обратна връзка и оценка от страна на гражданите за взаимоотношенията им с общинската администрациия

Препоръките са резултат от изпълнението на Дейност 6 по проект „МОСТ – младежки омбудсмански съвет тунджа – повишаване активното участие на младежите в местното развитие“, BG05SFOP001-2.025-0044, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Оперативна програма „Добро управление” (ОПДУ), съфинансирана от Европейския социален фонд

Приоритетна ос - Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса.

Процедура - BG05SFOP001-2.025 - Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики и законодателство.

ЕВРОКЛУБ ЖЕНА

ОБЩИНА ТУНДЖА

Проектът № BG05SFOP001-2.025-0044, „МОСТ – МЛАДЕЖКИ ОМБУДСМАНСКИ СЪВЕТ ТУНДЖА – ПОВИШАВАНЕ АКТИВНОТО УЧАСТИЕ НА МЛАДЕЖИТЕ В МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ “ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящите препоръки са разработени в изпълнение на договор BG05SFOP001-2.025-0044-C01,проект BG05SFOP001-2.025-0044 „МОСТ- Младежки Омбудсмански Съвет Тунджа - повишаване активното участие на младежите в местното развитие“, с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския социален фонд, дейност 6 по проекта. Тя включва подготовка на **препоръки** свързани с подобряване на гражданското участие на младите хора, в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на общинските политики и предложения за инструменти за обратна връзка и оценка от страна на гражданите за взаимоотношенията им с общинската администрациия

Препоръките са насочени към областни и общински администрации, граждани, НПО (неправителствени организации) и представители на бизнеса от Община Тунджа, за да се насочи и даа формират, мнение и нагласи по отношение включването и ангажирането на гражданите, в процесите по разработване, изпълнение и наблюдение на политиката за регионално развитие, в разработените през програмния период 2021-2027 година, Областни стратегии за развитие, Общински планове за развитие и свързаните с тях Годишни отчети за наблюдение на изпълнението на Общинските планове и Междинни оценки за определяне на ефективността и ефикасността по отношение на постигнатите резултати спрямо поставените цели.

В основата на настоящите препоръки е да се изследва и предложат препоръки и подходи, които Община Тунджа да прилага, за да ангажира гражданите и по-конкретно младите хора, за да участват в разработването, изпълнението и наблюдението на Плана за интегрирано развитие на Община Тунджа и свързаните с него годишни доклади за наблюдение на изпълнението, както и междинни оценки за определяне на ефективността и ефикасността на постигнатите резултати спрямо поставените цели и приоритети. Препоръките са резултат от събраните мнения и становища на служителите в администрацията на Община Тунджа, на НПО, младежи и представители на бизнеса, относно това какви подходи прилагат, за да ангажират гражданите и по-конкретно младите хора, за да участват в процесите на разработване и изпълнение на общинската политика, посочвайки какви механизми и подходи прилагат към момента и има ли достатъчна прозрачност и ефективност. В препоръките са отразени изследваните нагласи на заинтересованите страни – младежи, младежки НПО и др., които са посочили какви са техните очаквания в посока за повишаване на участието им в тези процеси.

1. Въведение в тематиката и проектното предложение:

В настоящия период на развитие на социално-икономическите отношение в държавата и конкретно в Община Тунджа, публичните политики на местно равнище и гражданското участие в процесите на вземане на решения за формирането на тези политики е важно измерение в отношенията между местните власти и гражданите. Все по-често и по-силно се налага и прилага разбирането, че гражданите имат право да бъдат постоянен и самостоятелен участник в създаването на тези политики, тъй като те определят рамките на средата в която живеят и биха желали да живеят занапред. Младите хора са силно чувствителни към всички важни теми, които определят тяхното настояще и бъдеще - качеството на образованието, което ги подготвя за конкуренцията на пазара на труда, доброволчеството като средство за допълнително развиване на знания и компетентности, младежките пространства като среда за креативност и придобиване на умения, кариерно ориентиране като практика въведена още в средното образование, социално предприемачество и стартиране на нов бизнес.

В много от случаите, младежите често се чувстват недостатъчно разбрани, изолирани или недостатъчно добре включени и овластени в процеса на вземане на решения, свързани с развитието на общността на общинско равнище, както и в последващите дейности за изпълнението на тези решения, особенно в по-малките населени места в България. Все по-често се изразява становището за необходимост от развиване на стратегии и политики и тяхното прилагане за активизиране и въвличане на младите хора в процесите на вземане на решения.

Участието на млади хора в управлението на местно, областно и национално ниво все още не е стуктурно и правно регламентирано, като обикновенно се случва непоследователно и инцидентно. Наложително е да се подобри по-организирано и ефективно участие на младите хора в мониторинга и изпълнението на прилаганите политики на общинско и областно ниво, както и да се увеличи комуникацията между младежите и местните власти, засилвайки участието на различни младежки организации в обществения живот. Това произтича от факта, че хоризонта на активен обществен живот на младите хора тепърва предстои и неговата продължителност определя характеристиките на социално-икономическата среда в която те ще живеят и работят.

В този аспект проектът си поставя за цел постигане на партньорско взаимодействие между местната власт (община Тунджа), гражданите (особено младежите) и бизнеса, както и подобряване на социално-икономическата среда в Община Тунджа, чрез стимулиране активността на младежите при формулирането, изпълнението и мониторинга на държавни и местни политики и законодателство на местно ниво, за определяне на приоритети за развитие на Общината в различни обществени сфери и вземане на решения и провеждане на политики, отговарящи на обществените потребности.

Наличието на гражданско общество и неговата зрялост предполагат повишаване на активното включване на гражданите в процеса на вземане на политически решения и свързания с това активен интерес към различни форми на тяхното участие.

Основно право на всеки европейски гражданин е правото на добро административно обслужване и добро управление на ресурсите на общността. Общоприето е да се разбира, че доброто управление включва следните елементи - *прозрачност и ефективност в работата на администрацията, както и участие на гражданите в процесите на взимане на решения по публичните политики.* Участието на младите хора в обществения живот както на местно, така и на национално ниво е от съществено значение, защото младите хора са важен ресурс, определящ рамката на политическото и социално икономическо бъдеще на регионите и държавата. Активността на младите хора и участието им в обществения живот са от ключово значение, поради което техните интереси, виждания и мнения следва да бъдат представяни и вземани предвид при формулирането на публични политики и вземане на решения. Участието на младите хора е една от предпоставките за засилване на демокрацията и социалното сближаване, осигуряване на добро управление и гарантиране на политическата стабилност. Местните и регионални власти, които са най-близо до младите хора, имат много важна роля за насърчаване на младежкото участие. Като изпълняват тази своя роля, местните и регионални власти могат не само да постигнат информиране и придобиване на знания за демокрацията и гражданството от младите хора, но и да им предоставят възможности за тяхното прилагане на практика.

В съответствие с тази роля на младите хора, *проектът си поставя за цел да проучи, обсъди, създаде и приложи нови и утвърдени качествени механизми за участие и представителство на младежите и създаване на партньорство между органите и лицата, които упражняват и прилагат административната и политическа власт и младите хора и младежките организации, с оглед на партньорско формулиране на решенията,* които поставят нов отпечатък върху живота им.

В проекта е заложено създаването и прилагането на нови форми за стимулиране активността на младежите при формулирането, изпълнението и мониторинга на държавни и местни политики и законодателство на местно ниво, водещо до повишаване на взаимодействието между администрацията, гражданите и бизнеса. Като резултат от проекта е заложено да бъдат формулирани препоръки за подобряване на административното обслужване, за по-добра регулаторна среда, за спазване на етичните норми от държавните служители и партньорството с младите хора от Общината. В проекта е извършено проучване, което да послужи за изготвяне на доклад с резултати относно настоящето състояние на включването на младите хора при формиране местни политики, проучване и събиране на добри практики от страната и Европа приложими на местно равнище, анализ за повишаване на гражданското участие, наръчник за партньорство между НПО сектора и общинската администрация, пилотна младежки ориентирана комисия „МОСТ – Младежки Омбудсмански Съвет Тунджа“ и провеждане на три общински целеви сесии с участието на младежи.

Предвидено е след реализирането на тази последователност от дейности да бъде изготвен *документ с препоръки към администрациите за ефективно повишаване на гражданското участие на младите хора и предложения за инструменти за обратна връзка в диалога между тях.*

Документът с препоръките представлява стратегия, която да отразява желаната визия за повишаване участието на младите хора в публичните политики, съобразно набелязаните вече слаби страни и проблеми от реализирането на предходните дейности. В резултат на направеното проучване от Дейност 1, подбраните добри практики от Дейност 2, разработените анализи и модели в Дейност 3 и проведените заседания по Дейност 5, набелязвайки основните проблеми, пречки и слаби страни по отношение на включването на младите хора във формулирането, изпълнението и мониторинга на общинските политики, са предложени именно такива препоръки, с възможности за повишаване на участието на младите хора в местното и регионалното управление, по отношение на изготвянето и актуализацията на стратегическите документи на община Тунджа. Документът включва и предложения за инструменти за обратна връзка и оценка от страна на гражданите за взаимоотношенията им с общинската администрации. Тези инструменти дават възможност за обратна връзка от страна на администрацията с гражданите. По такъв начин гражданите от своя страна имат възможността да дават оценки при реализацията на политиките за местно развитие във всеки един етап от тяхното съставяне и прилагане. Чрез прилагането на тези инструменти, Общината може да заложи в своята работа един от основните принцип на гражданското участие, а именно получаването на обратна връзка, чрез мнения, предложения от граждани, НПО при работата на органите на местното самоуправление.

Документът с препоръки цели да намери реалното приложение в практиката на Община Тунджа на предложените похвати и дейности. Тяхното прилагане впоследствие, цели да постигне отразяване на общественото мнение, предимно на младите хора, във всеки един стратегически документ, свързан с местната политика, а в същото време да може да се прецени какви са очакванията на обществеността от конкретната политика и какви биха били политическите, икономическите и социалните последици от въвеждането в действие на определен документ, стратегия, план и др.

Препоръките ще бъдат предоставени на Община Тунджа, но също така и на други съседни общин - общините Ямбол, Стралджа, Елхово, Болярово, както и НПО сектора, за да се запознаят с дадените препоръки и да ги дискутират на

финалната конференция по проекта. Младите хора също ще имат възможност да се запознаят с изготвения доклад с препоръки и да изразят своето становище по време на финалната конференция.

Основна целева група на тази дейност са представителите на общинската администрация на община Тунджа. Изготвените препоръки са изключително полезни за Община Тунджа и другите общини, които ще имат достъп до тях, тъй като те са органите, осъществяващи публичните политики и те трябва да използват различни похвати, чрез които да заинтересоват младите хора в процесите на вземане на решения, касаещи общинската политика. Предлагайки инструменти за обратна връзка, дейността е насочена и към младите хора, обществеността и НПО, тъй като гражданите ще имат възможност свободно да упражняват своето право, а именно да участват във вземането на решения при формулирането, изпълнението и мониторинга на политиките, т.е. гражданите да бъдат коректив на властта.

II. ПРЕПОРЪКИ ИЗВЕДИНИ ОТ ШИРОКОМАЩАБНОТО ПРОУЧВАНЕ НА МНЕНИЯТА НА ГРАЖДАНИТЕ, НЕПРАВИТЕЛСВЕНИЯ СЕКТОР, МЛАДИТЕ ХОРА И АДМИНИДТРАЦИЯТА НА ОБЩИНА ТУНДЖА

В проведеното изследване са потърсени редица от приоритетите на гражданите при реализиране на общинската политика, един от които е в сферата на териториално-селищното устройство, архитектурата и културата, където тяхната намеса с предложения и препоръки би била най-подходяща.

Обработените отговори показват два основни приоритета и препоръки посочени от гражданите, като най-важни за тях както следва:

- Организиране на традиционни празници и обреди и Опазване на природното и културното наследство и достъпността до него. Това е логично предпочитание за хората живеещи в селските райони, където достъпа до събития, свързани с културно – развлекателни събития като изложби, театри, концерти, презентации и представяния са рядко явление.
- Широко са застъпени също мненията и препоръките за опазване и обновяване на обществените пространства, подобряване на жилищния пейзаж, ландшафт и качество на социалната среда, както и реконструкция и модернизация на съществуващия сграден фонд, особено този свързан с обществения и социален живот на хората от населените места в общината.

В изследването са потърсени също мненията на гражданите *за предпочитаните форми и принципи* при реализиране на управлението на общинската политика, където тяхната намеса с предложения и препоръки би била най-подходяща и би довела до по-добри резултати като цяло от изпълнението на Общинския план за интегрирано развитие. Обработените отговори показват два основни приоритета посочени от гражданите, като най-важни за тях:

- Препоръка за стимулиране на прякото участие на гражданите - включване, ангажиране, овластяване и зачитане на взаимните интереси.
- Също със силна подкрепа са съответно препоръките за успешно изпълнение на публичните политики, чрез съгласуване на намеренията със заинтересованите страни и максимална оптимизация на ресурсите, по-ефективно и ефикасно разпределение на публичните ресурси.

В публичното управление на общинската политика е важно как и чрез какви форми и инструменти общината ангажира гражданите, представителите на НПО и бизнес предприемачите, за участие в подготовката на Плана за интегрирано развитие на общината за 2021 – 2027 година.

- Изследването показва, че фаворит сред формите за ангажиране и включване на гажданите е *публичното представяне и обсъждане на предварително подготвения проект на плана*.
- На второ място по пуполярност се нарежда подготвена анкета която е публикувана на интернет страницата на общината, с която се събират мнения и предрожеия
- С по ограничен обхват са използвани включване на граждани в експертни съвети и фокус групи.

За осигуряване на активно участие на гражданите при подготовката и приемането на Плана за интегрирано развитие на общината за 2021 – 2027 година, е важен начина и всеобхватността на информиране на гражданите за мястото, датата или периода където може да се види проекта на плана и да се дискутира по него, както и да се направят предложения за допълнения или изменения.

- Резултатите от изследването затвърждават като най-надеждна форма публикуването на обява на интернет станицата на общината за графика и местата, на които се провежда обсъждането на Плана за интегрирано развитие на общината за 2021 – 2027 година.
- Също като надеждна и успешна форма се оценяват и обява на информационни табла в населените места на общината, както и съобщение в медиите. С най-малка популярност е подготовката и изпращането на персонални покани за участие при обсъждането на плана

В изследването са изведени и откроени най-добрите форми на участие на граждани, /НПО/ и бизнес в изпълнението на Общинския план за интегрирано развитие на Община „Тунджа“ 2021-2027.

- Откроява се мнението, че най-съществен дял в постигането на заложените показатели в плана ще даде изпълнението на европейски проекти, също изпълнението на частни бизнес проекти, както и на партньорски проекти на общината с бизнеса и НПО.
- На по-заден план се поставят възможностите за изпълнение на плана на общината, чрез привличане на чуждестранни инвестиции или чрез публично-частно партньорство.

Наблюдението и контрола при изпълнението на Общинския план за развитие на Община Тунджа за 2021-2027 е важен и необходим елемент от политиката на прозрачност и отчетност на общинската администрация пред гражданите. В проучването е потърсен отговор за мнението на общинската администрация за прилаганите от нея форми, инструменти и подходи при осъществяване на този процес. Получените и обобщени отговори в изследването показват, че *общинската администрация с приоритет и успех е приложила два основи инструмента*:

- Анкета, оставена за попълване в Центъра за обслужване на граждани
- Анкета, публикувана на интернет страницата на администрацията.

В проучването също е потърсен отговор на това как общинските служители преценяват интереса на гражданите към активно участие в изпълнението на общинските политики. Тук се откроява мнението, че:

- гражданите се интересуват, искат да участват и имат конкретни идеи и препоръки към ръководството на общината
- Втората група от мнения на общинските служители обаче обобщава мнението, че гражданите се интересуват да участват, но нямат идеи които да предложат или пък се интересуват, но не могат да участват по различни причини.
- Съвсем малко от анкетираните общински служители са изразили мнение, че гражданите не се интересуват от активно участие в определяне и изпълнение Общинската политика.

Изследването също показва, че е особено важно, ***в какво и как се изразява гражданската активност,*** за да може тя да се стимулира с различни подходи и средства.

- Най-много мнения се обединяват около формата на споделяне на мнения по време на приемните дни на администрацията и по време на срещите за обществено обсъждане на планове и стратегии.

- Друго силно изразено мнение за активността на гражданите е свързано с тяхното споделяне на мнения (критики, похвали, предложения) в социални мрежи.

Имат ли афинитет младите хора (до 29 години) към активно участие в Общинска политика.

- Тук мнението на служителите е раздвоено – 40.38% от анкетираните считат, че младите хора (до 29 години) имат афинитет и желание към активно участие при формирането и изпълнението на Общинската политика и
- още толкова служители виждат липса на такова желание и афинитет.
- Не е малка групата от мнения на общински служители, които не могат да определят дали отношението на младежите към участие в общинските дела е активно или пасивно

Кои аспекти от местната политика, предизвикват най-голям граждански интерес?

Гражданския интерес към основните направления на общинската политика силно влияе на дейността на общинското управление, тъй като този интерес насочва и коригира най-точно и силно действията на органите за управление на общината.

- Проучването и анкетата показват, че *общинските служители определят като най-силен гражданския интерес към състоянието на инфраструктурата на общинската територия и жизнената среда в която живеят хората.*
- На второ място *интереса на гражданите е насочен към създаването на работни места и намаляване на миграцията на населението и особено на младите хора към големите градове* извън общината, както и стимулиране на местната икономика, малкия бизнес и селското стопанство което е основен отрасъл в общината.

В коя сфера на обществения живот гражданите проявяват най-голям интерес и правят най-много предложения във фазата на подготовка на общинските политики?

В проучването е потърсено мнението на общинските служители за сферите от обществения живот в които гражданите правят най-много предложения, препоръки и идеи за успешно изпълнение на Общинския план за развитие на Община Тунджа 2021-2027.

- Изследването определя *като най-силни препоръките и предложенията на гражданите насочени към социалната сфера и икономическото развитие на общината* – общо близо от 60% от мненията.

- Също силни са *препоръките към развитието и опазването на околната среда, спорта, културата, традициите*.
- Най-малко са препоръките към начина на прилагане на общинското управление.

Създадени ли са реални предпоставки за информация на гражданите и заинтересованите страни за резултатите от изпълнението на Общинския план за развитие на Община Тунджа 2020-2027?

Мерките за информираност и прозрачност в процеса на изпълнение на общинския план за развитие са важен фактор за формиране на партньорство и доверие между гражданите и органите на общинското управление. Отчетността на общинското ръководство пред гражданите формира и изгражда доверие между тях, създава възможности за диалог по отношение на изпълнение на общинските политики.

- В проучването и анкетата *общинските служители дават най-важно значение на провеждането на събития за публична отчетност, прилагането на нструменти за обратна връзка с гражданите, както и използването на стратегия за информираност.*
- *Слабо е представено мнението за използване на адекватни мерки за отстраняване на грешки и пропуски в изпълнението и популяризиране на успешни практики свързани с изпълнението на общинските политики.*

III. ПРЕПОРЪКИ КЪМ МЕСТНАТА ВЛАСТ ОТНОСНО РАБОТАТА ИМ С МЛАДИТЕ ХОРА

Участието на младите хора в местната власт е от огромно значение поради няколко ключови фактора, които винаги трябва да се имат предвид от представителите на местната власт,за да могат и двете страни да извличат максимум ползи от това:

- **Представляване на интересите на младежите:** Младежите са активна и важна част от обществото и имат уникални нужди и предизвикателства. Активното им участие в местната власт гарантира, че техните гласове и интереси се чуват и вземат предвид при вземането на важни решения.
- **Обогатяване на дебатите и решенията:** Младите хора често разполагат със свежи и иновативни идеи, които могат да допринесат за подобряване на качеството на живот в местната общност. Техните мнения и предложения обогатяват дебатите и могат да доведат до по-добри и ефективни решения.
- **Образование и ангажираност:** Участието на младежите в местната власт предоставя възможност за образователен опит. Те могат да научат как работи местната администрация, как се вземат решения и как се управляват обществени ресурси. Този опит им помага да развият уменията си и да станат по-граждански ангажирани.
- **Подмладяване на политиката:** Участието на младежите в местната власт им дава възможност да се запознаят с политическия процес и да се включат в него. Това може да насърчи младите хора да се интересуват от политика и да се включат активно в обществените дела на по-късна възраст.

- **Създаване на устойчиви бъдещи лидерски кадри:** Младежите, които участват в местната власт, развиват лидерски умения и опит, които са от съществено значение за бъдещата устойчивост на обществото. Те стават лидери, които могат да формират бъдещето на своята общност и страна.

- Участието на младежите в местната власт не само ги облагодетелства, но и придава по-голяма широчина и демократичност на общностните процеси, като насърчава разнообразие в мненията и по-добри решения за всички.

За да се подобри работата на местната власт (Община Тунджа) с младите хора и да се осигури по-ефективно участие и подкрепа за тази група, следват някои препоръки:

1.Местната власт (Община Тунджа) трябва да подкрепят организирани дейности, ръководени от младежки организации, младежки групи и обществени центрове, които заедно със семейството и училището или работата, са един от стълбовете на социалната сплотеност в общината. Те са предпоставка за провеждане на младежки политики , както и за активно младежко участие, в областите на спорта, културата, занаятите и търговията, художествени и други форми на творчество и изразяване, както и в областта на социалната дейност. Много от участниците в срещите по населените места в Община Тунджа, заявиха нуждата им от такъв вид подкрепа.
2. Местната власт (Община Тунджа) трябва да развива и да създава предпоставки, чрез подходящи мерки за развитие на младежки организации. Това се осъществява чрез давене на подкрепа на организации, които обучават лидери на младежки клубове и организации, както и на младежки ръководители, които имат важна роля в живота на местно и регионално ниво. Голяма част от младежите от Община Тунджа завиха желанието си за създаване и включване в местни младежки клубове по интереси.
3. Местната власт (Община Тунджа) е необходимо да насърчава активното участие на младите хора в младежки сдружения и организации. По този начин, младежите биха изградили умение как да работят като част от група, но и как да си партнират с представителите на местните власти.
4. Местната власт (Община Тунджа) трябва да разработва политики, чрез които да насърчават инициативи, които да осигуряват работа на младежите и да намаляват младежката безработица. Това е особено важно, защото икономическите и социални условия, в които живеят младите хора, оказват влияние на тяхното желание и възможност да участват в техните местни общности. Ако младите хора са безработни или живеят в бедност, е по-малко вероятно те да имат желание, ресурси и социална подкрепа да бъдат активни граждани в местния и регионален живот. Добре е младите хора да имат възможност да се включват в определени типове почасова работа още от гимназиална възраст, за да се възпитава в тях отношение и отговорност към

поети ангажименти. В същото време, по този начин биха получили джобни пари за лятото.
5. Местната власт (Община Тунджа) трябва да разработват политики и програми, съгласувани с младите хора, местните работодатели, властите, отговорни за образованието, обучението и заетостта. От диалога в никакъв случай не трябва да се изключват безработните или младежите в риск. Добре би било да се организират срещи на тримесечие или шетмесечие, които да работят по тази тема и да следят прогреса.
6. Добре би било да се създадат кариерни центрове в Общината, където да се предоставя експертна помощ и подкрепа на безработни млади хора, за да намерят пълноценна и стабилна работа. Подкрепата насочена към млади хора от малки населени места и села относно ориентацията им какво да учат и какво да работтят би била изключително ценна и изключително добър инструмент за справяне с безработицата, в последствие.
7. Местната власт (Община Тунджа) е необходимо да подкрепя създаването на бизнеси, предприятия и кооперации от млади хора или групи от млади хора, като предоставят финансова, логистична и материална подкрепа като помещения, оборудване, обучение и професионална консултация. Такава подкрепа при стартиране на подобни инициативи би била изключително основополагащи при стартирането на бизнес начинания от младите хора, на които това се случва за първи път.
8. Необходимо е Местната власт (Община Тунджа) да работи по разгръщане потенциала и фантазията на младежите - да насърчават експериментирането на млади хора със социалната икономика, местни инициативи за взаимопомощ или кооперации. Подобни умения в младите хора биха могли да се развията чрез предоставянето им на възможност да участват в по-креативни, не-фомрлани обучения, както и чрез осигуряването им на стажантски възможности в различни фирми и НПО организации на територията на Община Тунджа.Стажанските програми организирани от Общината, особенно през летния период, диха имали полза както за младежите, така и за фирмите от Общината,чиято натовареност се увеличава предимно през летните месеци, поради характера на бизнеса им-туризъм,земеделие.
9. Добре би било Местната власт (Община Тунджа) директно да въвлича младите хора във вземането на решения касаещи средата за живот. Младежите трябва да могат да участват в съвети или срещи, свързани с благоустройство и да могат да дават предложения свързани с жилищната среда на общината. Участието на млади хора е особенно важно и трябва да бъде търсено, тъй като младите хора са източник на иновативни и съвременни идеи. Предвид предизвикателството, което стои пред Община Тунджа, свързано с трудното управление на една от най-големите по територия общини, трябва да се осигурят надежни канали на информация, информирайки че такива срещи предстоят и младите хора са поканени да участват.
10. Добре би било да се прилагат инициативи, които благоприятстват личностната реализация и развитието на сплотеност между поколенията. Това би могло да бъдат организирането на местни празници и обичаи, които са възложени на младите хора от съответното населено място, които имат ангажимент да включват и по-старите поколения. Селата от Общината обилстват от история, която трябва да бъде съхранявана и да се предава от поколение на поколение.

11. Мобилността и липсата на транспорт са особено голям проблем в селските райони и конкретно в Община Тунджа. Това влияе върху качеството на живот на младежите и затруднява участието им в инициативи на общината, в които могат да участват. Местните власти трябва да подкрепят инициативи за транспорт в селските райони, които имат за цел да предоставят транспортни услуги - обществени или частни, индивидуални или групови и да увеличат мобилността в селските райони. Би могло да се помисли за съвременни решения за транспорт като „споделено пътуване“, създаване на FB групи, в които да се предлага споделено пътуване до различните населени места на Общината.
12. Местната власт (Община Тунджа) трябва активно да насърчават участието на младите хора в живота на училищата. Добре би било да се предоставят финансова и други видове подкрепа като помещения за срещи, за да дадат възможност на младите хора да създадат демократични образователни сдружения (ученически съвети) още по времена обучението си. Тези обединения трябва да са независими и самоуправляващи се. Необходимо е да се създадат условия тези обединения да участват в решенията, свързани с управлението на училището, в партньорство с учителите и училищните власти. Училището е институция, в която младите хора не само прекарват значителна част от живота си. Това е място, където се формират много от техните възгледи и перспективи за живота. Важно е младите хора да се обучават в ангажираност и демокрация още в училище. Но освен това училището трябва да бъде място, където младите хора изпитват демокрацията в действие и където тяхното участие във взимането на решения е подкрепяно, насърчавано и смятано за ефективно.
13. Ако Местната власт (Община Тунджа) е отговорна за учебните планове, трябва да се консултират периодично с учениците и ученическите съвети, във връзка с учебните планове и тяхното развитие. Те също така трябва да осигурят включването на гражданското и политическо образование в учебните планове, като му отредят нужния акцент и ресурси в образователната програма на всички ученици. Ако Общината няма отношение към учебните планове, добре би било да се работи с директорите на училищата, които да се подкрепят да осигурят уроци на тези теми, в Часа на класа.
14 Изключително полоезно би било Местната власт (Община Тунджа) да насърчи младите хора, техните организации и техните училища да участват активно в международни дейности за побратимяване, всякакви видове обмени и европейски мрежи.Трябва да се насърчава участието на младите хора или техни представители в комитетите по побратимяване и други органи отговорни за осъществяването на обмени, които ще им дадат друга гледна точка по гражданско образование. Добре би било Общината да предприема информационни кампании сред училищата да представи най-голямата Европейска програма за международен обмен и обучение- Еразъм+, с което да насърчи, участието на ръководството на тези училища в програмата, но и да насърчи самите ученици да търсят възможност по тази програма. Според информация получена по време на изпълнението на проекта, на територията на Общината няма училище, което да е участвало в програмата Еразъм+ до този момент.
15. Добре би било, Община Тунджа да насърчава срещите и обмените между училищата и младежите в горните класове дори с училищата от съседните общини- Община Ямбол, Община Сливен. В много от случаите, младите хора от

Община Тунджа не посещават често градовете Ямбол и Сливен, а среща с младежи от тези градове би им подействала мотивиращо.

16. Местната власт (Община Тунджа) трябва да подкрепя обединения или групи, които подпомагат мобилността на младите хора – младежки работници, ученици или доброволци, политики за обмен и да развиват мрежови политики и съзнание за европейско гражданство. Добре би било да се промотира включването на младите хора в работата на Българския Червен Кръст и техните доброволчески инициативи. По този начин младите хора развиват умения и капацитет да работят с представители на уязвими хора от обществото. Младежкото сдружение на БЧК-Ямбол са изключително активни млади хора, които търсят винаги съмишленици. Добре би било Община Тунджа да помисли да включването на млади хора от Общината в инициативите на БМЧК-Ямбол или поне редовни срещи с тях.

17. Основен приоритет на Местната власт (Община Тунджа) трябва да е създаването и утвърждаването на институционален апарат за консултация между младежките организации, общински представители и всички обществени и професионални групи, ангажирани със социалните грижи и здравеопазването.Това би довело до иницииране на проекти и идеи, които са породени от млади хора и целят развитието на идеята за младежко здраве. Изграждането на фитнеси на открито и други активности са само част от мерките, които могат да се вземат за да бъдат активни и здрави младите хора. Това бяха едни от най-често срещаните предложения на младите хора, по време на работата на комисия по проекта Мост. Много рядко в селата от Общината има спортни клубове, което лишава младите хора от възможността да практикуват какъвто и да е спорт. Добре би било да се помисли за организирани спортни занимания поне веднъж в седмицата, в по-големите села от Община Тунджа.

18. Местната власт (Община Тунджа) трябва да отчита и да помисли повече за социалната значимост на пороци като злоупотребата с тютюн, алкохол и наркотици сред младите хора. Необходимо е да развият и популяризират, заедно с представители на младежки организации и здравни служители, местни информационни кампании и места, където младите хора, засегнати от тези проблеми, могат да получат съвети. За да бъде ефективна такава кампания е необходимо специално обучение за млади социални работници и доброволци, които да работят в областта на превенцията и рехабилитация на засегнатите млади хора. В съвременното общество, все повече се отчита факта,че в малките населени места, особенно в селата, поради липсата на други занимания, младите хора все по-често попадат в клопката на подобни пороци, от все по-ранна възраст.

19. Местната власт (Община Тунджа) трябва да бъде промоутър на политиките за създаване на оптимални условия за равно участие на жени и мъже в местните и регионални дела, и трябва да предприеме действия за подпомагане на достъпа на младите мъже и жени до отговорни длъжности в професионалния живот, асоциациите, политиката и местните и регионални власти. Не трябва да се допуска дискриминацията на основание на пола Неравнопоставеността е широко разпространена в областта на вземане на решения, достъпа до и управлението на ресурсите, в икономическите възможности, равното заплащане, във властта и политическата гласност. Насърчаването на равенството на половете е важна част от стратегията на развитието на един регион, която цели да даде възможност на всички хора – жени и мъже да се справят с бедността и да

подобрят стандарта си на живот. Равенството на половете укрепва способността на страните да се развиват, да намалят бедността и да бъдат управлявани ефективно. Затова е необходимо създаването на институционални механизми на местно ниво, като такива са: Общински специалисти и обществени съвети/групи по равнопоставеността, които да работят с младите хора от селата на Община Тунджа.

20. Местната власт (Община Тунджа) трябва да насърчава икономическото развитие на общността, с цел да се укрепват инициативите за равноправно ползване на ресурсите и равноправно участие в създаването и потреблението им. Повишаването на доходите и намаляването на нивото на бедността водят до намаляване на големите разлики между младежите и другите жители на общината в образованието, здравния статус и изхранването.По-високата производителност и създаването на нови работни места също намалява неравнопоставеността в областта на наемния труд. Инвестирането в основни инфраструктури като водоснабдяването, енергоснабдяването и транспорта също помага за намаляване на диспропорциите. Важно е да се въведат позитивни насърчителни мерки за премахване на съществуващото неравноправие в управлението на ресурсите.Това може да стане чрез директното излъчване на заседанията на общинския съвет на Община Тунджа, включването на млади хора при обсъждането на решенията в комисиите на Общинския съвет, за да може те реално да имат представа от дейността на администрацията и икономическите решения, които тя взема.

21. Необходимо е да се провеждат мащабни образователна, трудова, жилищна, транспортна и други секторни политики, които отразяват и са насочени към специалните нужди на младите хора, живеещи в селските райони. Това е особено важно, защото е начин да се обърне специално внимание на младежите избрали да живеят в селските райони, а освен това е и начин да ги стимулират да останат да живеят там. Младите хора, които живеят в селските райони, не трябва да търпят или очакват по-ниско ниво на социални услуги и грижи от тези, които получават техните връстници, които живеят в градските райони. Ако достъпа до такива услуги не може да бъде осигурен всекидневно, то добре би било да се помисли за достъп до такива услуги в определ ден от седмицата или месеца.

22. Добре би било, Местната власт (Община Тунджа) да заделя финансов ресурс, който да е за подпомагане на младежки организации, активни в селските райони. Те могат да стимулират обществения и културен живот в селските общности и могат да бъдат важна отправна точка за младите хора към обществото. Младежките и други обществени организации не само играят важна роля в насърчаването на младежкото участие, те също така могат да подобрят качеството на живот и да се борят с проблеми като селската изолация. Добър пример би било организирането на лятно кино по селата от младежки отганизиации с малка финансова подкрепа от местната власт. Както и организиране на курсове за развитието на различни личностни умения сред младежите, като Общината осигурява техническото обезпечаване на курсовете.

23. Важно да се даде достъп на младите хора и на създадените от тях организации до различните форми на културна идентичност. Трябва да се подкрепят и популяризират техните възможности за творческа дейност, включително и в нови области. Младите хора, чрез техния опит в културата и капацитета им за инициативност, изследване и иновация, изграждат и играят

роля в тези културни развития. Като препоръка, би било добре местната власт да подкрепя талантливи деца в областта на културата, които живеят и творят на територията на Общината, като осигурява тяхно представяне и участие на национални изложби и състезания. По този начин, такива младежи стават пример за общността си и може да се очаква,че и други млади хора ще тръгнат по стъпките им.

24. Осъзнавайки, че екологичните проблеми са от основно значение за младите хора, на които в бъдеще ще им се наложи да се справят с последствията от минали грешки, добре би било Местната власт (Община Тунджа) да подкрепи дейности и проекти, които подпомагат устойчивото развитие и защитата на околната среда,като активно включват млади хора и техните организации в такива дейности.

25. Местната власт (Община Тунджа) трябва да включват младите хора в съветите за превенция на престъпността. Добре би било ако няма такъв, той да се създаде.Това ще бъде вид превенция срещу това младите хора, да бъдат въвлечени в престъпления.Необходимо е да се стимулира създаването на мрежи и проекти, подкрепящи ненасилие и толерантност, както в училище така и извън него.

26. Местната власт (Община Тунджа) трябва да популяризира човешките права и мерки за противопоставяне на дискриминацията към малцинствата (в това число и младите им членове) или към млади хора с увреждания и други групи от населението, които могат да бъдат засегнати от дискриминация, и трябва да подкрепят развитието на мултикултурни общности чрез интеграция на малцинствата, взимайки под внимание разнообразните им нужди и обичаи, култура и начин на живот. Необходимо е да се осигури равноправен достъп на всички граждани до обществени места, професионално обучение, образование, жилища, културни дейности. Участието на младите хора в тази дейност е като гаранти, че това се случва. Ромската общност заема голяма част от населението на Община Тунджа. Инициативи на Общината, които имат за цел сближаване на млади хора от различни етноси, би довело до по-спокоен живот в селата.

27. Младите хора трябва да бъдат активно включени в планирането, реализирането и оценката на информационни и други услуги, насочени към тях. Това може да се осъществи и чрез метода връстници обучават връстници (peer education).Това бе и една от идеите, които бе предложена по време на финалната конференция на проекта. Там се идентифицира нуждата от това, млади хора, които вече учат в университети и се връщат рядко на село, да бъдат стимулирани да се завръщат поне веднъж в месеца, за да преподават например английски, като получвата финансова подкрепа за това от местната власт. Тук ползата ще бъде както за младите хора от съответното село, така и за пладия човек, който се завръща, за да преподава.

28. Местната власт (Община Тунджа) трябва да улесни достъпа на младите хора до техните права.Това е особено важно, защото за да живеят заедно, обществата са основани на правила, които трябва да бъда спазвани от всички. За да станат те достояние на младите хора е необходимо да се използват различни канали за информация.Това е и възможност за включването на младежки организации в разясняването и популяризирането на общински решения и правила. Добре би било да се използва влиянието и статута на младежки лидери по места (по селата), които да организират среща с местните

младежи, разказвайки им за работата на общинската администрацията и решенията които взимат.

29. Местната власт (Община Тунджа) трябва да осъзнае голямата роля на обучението в младежко участие.Добре би било те да осигуряват среда в подкрепа и обучение по младежко участие, образование по човешките права и неформално обучение в училищата. Важно е да стимулират участието на младите хора в живота на местната общност чрез насърчаването на професионално обучение на учители и младежки работници в практиката на младежкото участие и програми за гражданско образование, както и обучение между връстници, чрез предоставяне на нужното място и средства и чрез подкрепяне на обмен на добри практики.

30. Информирането на младите хора е основна част, касаеща живота им в общността. Местната власт (Община Тунджа) трябва да използва каналите, до които имат достъп младите хора. Информацията често е ключ към участието и правото на младите хора да имат достъп до информация за възможностите и въпросите, които ги засягат. Все повече се признава важността на това в официални европейски и международни документи, и то не само в контекста на живота на общините и регионите. Участието на младите хора в дейности и проекти, които ги интересуват, могат да станат само ако те имат информация за тях. Затова местната власт трябва да подкрепя или създаде информационни и консултативни центрове, които да предоставят услуги, съответстващи на желанията и нуждите, изразени от младите хора. Особено важно е да се насърчава и подпомага създаването на адекватни информационни услуги, чрез съществуващи вече структури в селата, като училища, библиотеки, читалища, които са сред най-популярните средища на хора в селата. Специални мерки трябва да се предприемат за да се отговаря на информационните нужди на групи млади хора, които имат трудности в достъпа до информация (езикови бариери, липса на достъп до интернет и т.н.).

31. Спешна е нуждата местната власт да се възползва от новите технологии. Информационните и комуникационни технологии предлагат нови възможности за информиране и даване на възможност за участие на младите хора. Те могат да бъдат използвани за обмен на широк спектър от информация, благодарение на интерактивността им. Особено важно е достъпът до тези технологии да е достъпен до максимален брой младежи. Тука е важно да се отбележи,че Facebook е мрежа, която вече не се използва толкова много от младите хора. Младите хора използват други социални мрежи за комуникаци- инстаграм, тик-ток. В днешно време изключително важен е и начина по който се предоставя информацията в социалните мрежи. Доказано е че младите хора предпочитат повече визуални изображения, по-малко текст и ясно структурирана информаци и подходящи думи. Добре би било да се помисли за използването на по-атрактивен език.

32. Медиите са важен инструмент при информирането на младежите за общинските политики. Младите хора са основни потребители на медиите, но те могат и да са действащи лица. Чрез медиите се предоставя възможност гласът на младите хора да бъде чут. Чрез начина, по който се занимават с определени теми,те дават възможност на различна и често по-достъпна информация, да бъде предоставена на техните връстници. Това дава възможност на младите хора да разберат структурата на информацията и да развият нужните критически умения. Затова местната власт трябва да подкрепят основаването и работата на

медиите (радио, телевизия, печатната и електронна преса и т.н.), създадени от и за младите хора, както и съответните обучителни програми.Добре би било да се помисли за разработването на медийни инициативи- покасти, видео съдържание, което да е създадено от млади хора и да бъде промотирано от местните медии.

33. Подкрепата на проекти и инициативи на младите хора е важна и несменна част от работата на местната власт с младежките организации.Младите хора имат много идеи, които могат да бъдат трансформирани в проекти и местни инициативи, които да са от полза за всички. Като им се даде подходяща подкрепа, тези проекти, ще спомогнат младежите да развият чувството си за отговорност. Добре би било местната власт да съдейства за реализирането на тези проекти, без значение от техния мащаб, като осигурява предпоставки при изпълнението им, както и да бъдат съпроводени от професионалисти, които да ги съветват за достъп до финансова, материална и техническа помощ.

34. Насърчаването на организациите на младите хора е важна част от местното самоуправление. Младежките организации са уникални в това, че са фокусирани преди всичко върху отразяването на мненията и обслужването на нуждите и интересите на младите хора. Те осигуряват място, в което младите хора могат да научат и изпитат възможностите и предизвикателствата при участието в решения и действия заедно с други млади хора.Трябва да се стимулира създаването на младежки сдружения от страна на местната власт, за да имат младите хора възможности за избор. Добре би било Общината да има малък бюджет, предназначен само за подпомагане на младежки организации, които управляват дейности или предоставят услуги или играят ролята на гласа на младите хора в общността и се застъпват за тях. Предимство трябва да се дава на организации, които са ръководени от и работят за младите хора и/или имат подходящи политики и системи, които дават възможност да участват активно. Важно е там, където такива структури за съвместно управление са изградени, младите хора и младежките организации да бъдат зачитани като пълноправни партньори и да имат и възможността да не участват, ако не желаят.

34. Жизненият, независим и активен неправителствен сектор е основен елемент на всяко истински демократично общество. Също така е важно и други сектори от гражданското общество като политическите партии да са силни и активни на местно и регионално ниво. Участието в демократичния живот на една страна, регион или община значи повече от това да се гласува на всеки няколко години. Ето защо участието в НПО и политически партии е толкова важно, тъй като те помагат на младите хора да участват и да влияят на решенията и действията постоянно.Следователно от основно значение е младите хора да бъдат окуражавани и подпомагани да участват в асоциативния живот в техните общности. Местната власт (Община Тунджа), в партньорство с политическите партии по безпристрастен начин, трябва да окуражават участието на младите хора в партийната политическа система като цяло.

35. Местната власт трябва да поеме задължението да изгради подходящи структури, позволяващи участието на младите хора в решенията и дебатите, които ги засягат. Трябва да се създадат условия за действителен диалог и партньорство между младите хора и местните и регионални власти и трябва да се даде възможност на младите хора и техните представители да бъдат пълноправни участници в политиките, които ги засягат. В допълнение на това може да се предвижда и създаването на специална структура за обсъждане или

действие по даден проблем, който е идентифициран като изключително важен от младежката общност на общината.

36. Качественото участие на младите хора в местните дела трябва да се основава на социалните и културни промени, които се случват в тяхната общност и изисква постоянни представителни структури като младежки съвет, младежки парламент или младежки форум.Такава структура може да бъде съставена чрез избори или чрез назначаване от организации на младите хора и/или на доброволни начала. Групата от членовете й трябва да отразява социологическия състав на общността.

37. Даването на възможност на младите хора да говорят и действат по проблемите, които ги засягат, тези структури предоставят обучение в демократичен живот и управлението на обществени дела. Затова младите хора трябва да бъдат окуражавани да участват в такива структури и дейности, за да се насърчат способностите им за учене и упражняване на принципите на демократичното гражданство. Особено за тези млади хора, които са инициатори на проекти и диалог с властите, тези структури трябва да предоставят форум за обучение в демократично лидерство. Местната власт, както и самите млади хора ще извлекат полза от ефекта, който участието на младите хора в тези структури може да донесе, по специално от гледна точка на окуражаването на младите хора да упражняват техните граждански права, като участието в избори и други форми на гласуване, включително референдуми.

38. Необходимо е да се преодолее апатията обхванала младите хора в малките населени места, особенно в селата. Трябва да се намерят механизми, които да възвърнат интереса им към живота в общността. Да ги мотивират да бъдат дейни и отговорни жители на общината, обръщайки внимание на проблемите, с които се сблъскват и да не ги решават индивидуално всеки за себе си.

39. На местно ниво не са застъпени достатъчно приоритетите и целите за развитие на младежкото участие. Стартирайки от националните приоритети за развитие, обсъждане и решаване на местните и регионални политики. Положително влияещ механизъм за участието на младите хора в процесите на взимане на решения са общинските младежки планове, в които има действително изпълними дейности и иновативни практики. Необходимо е създаването и прилагането на програми за развитие на младежки дейности, както популяризиране на добрите практики и иновативни програми за работа с организации на младежи.Трябва да се предвиди и публичен ресурс, свързан с обучение и менторство, за да може да се изгради капацитета в младия човек за участие. Това е не само необходимо, но и задължително условие за успеха на младежкото участие. Създаването на местни младежки академии, са част от механизмите, които спомагат за включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите.

40. Освен органите на местната власт е добре при изпълнение на младежките политики да се включат и представители на частния сектор и дрги представители на гражданското общество. По този начин ще се осигури информация и прозрачност по изпълнение на политиките за младежко участие.

41. Читалищата по селата могат да се превърнат в незаобиколим фактор при формирането на младежките структури. Читалищата по селата обикновенно са средища за информация, неформално обучение, културно изразяване. Съвсем естествено е те да могат да доразвият дейността си като места с младежко

участие. Чрез тях се постига разпространяване на традиционни знания и умения, които са част от нематериалното културно наследство на общността. Тези практики могат да способстват създаването на младежки общности, които да запазват културната история на общината и на населеното място.

42. Добре би било Местната власт да засили ролята на младите хора при обсъждане на секторни политики и значими теми като социалната политика, заетостта, образованието, културата, цифровизацията. Съвременните цифрови технологии, включително интерактивни сайтове, социални мрежи, облачни инструменти и др могат да станат неизменна част от процеса за събирането на знания и изграждане на капацитет, относно участието на младите хора в процесите на вземане на решения. Би могло да се създаде пространство за редовен и съдържателен диалог с младите хора относно предложенията за политики и стратегии.

43. Добре би било Местната Власт (Община Тунджа) да помисли в посока Менторство и Ръководство на младите хора: да се създадат програми за младежко менторство, където опитни професионалисти от общината могат да споделят своите знания и опит с младите от селата.

44. Добре би било Местната Власт (Община Тунджа) да изслушва мнението на младежите и да ги насърчавайте да дават фийдбек (обратна връзка) за общинските дейности и услуги.

45. Изключително важно е местната власт да засили работата си, относно отчитането на работата си пред гражданското общество, в частност младежите, чрез разнообразни начини и механизми, които подпомагат прозрачността и участието на гражданите в процесите на вземане на решения. Вотът на гражданите и доверието в местната власт се подпомагат чрез следните практики:

Информационни кампании в подходящи местни медии: Местната власт трябва активно да информира гражданите за своите дейности, планове и постижения чрез различни средства като уебсайтове, социални медии, бюлетини и публични изявления.Добре би било да се използват всички налични медийни канали на територията на Общината.

Отчети и статистика: Предоставянето на редовни отчети и статистика за реализираните проекти и програми на местната власт е важно. Тези данни могат да бъдат публикувани онлайн и на видно място в общинските сгради.Поради спецификата на Общината, добре би било тази информация да се разпространява и чрез кемтствата на съответните села.

Интернет платформи за участие: Създаването на интернет платформи и форуми за участие и обратна връзка от страна на гражданите може да улесни комуникацията с местната власт, особенно що се отнася до младите хора. Важното тук е да се осигури екип от Общината, който да може да управлява тази платформа и да работи по поставените въпроси.

Оценки и анкети: Провеждането на оценки и анкети сред гражданите за оценка на работата на местната власт може да предостави полезна информация за подобрения.Колкото и традиционен да е този механизъм, анонимните анкети продължават да имат добър резултат в събирането на мнения и препоръки. Важно е възможността за оценка и анкети да бъде добре осигурена логистично,

поставяйки кутия за препоръки или анкетни карти и в кметствата и читалищата на съответните села.

Важно е местната власт да съчетава различни методи и да създава култура на прозрачност и участие, която насърчава младите хора да бъдат активни участници в общността и да имат влияние върху вземането на решения.

IV. ПРЕПОРЪКИ КЪМ МЛАДИТЕ ХОРА И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО ИМ С МЕСТНАТА ВЛАСТ

Включването на младежките организации и младите хора в процесите на формулиране на политики и вземане на решения съвместно с институциите на местно ниво е процес, който има качествено и количествено измерими ползи за участниците в него. Ясното осъзнаване на тези ползи от различните страни води до подобряване на разбирането за неговата важност и въвличането на повече участници в самия процес, които да допринасят за ефективното му осъществяване.

Ползи за младите хора и младежките организации от включването в процеса на взимане на решения:

- Повишаване на знанията на младите хора за тяхната роля в процеса на вземане на решения;
- Развиване на уменията и компетенциите за участие във формулирането на политики;
- Развитие на разбирането на младите хора за техните права за участие и отговорност към собствения им живот и към социално–обществените отношения;
- Придобиване на опит в реализирането на политики на местно, регионално и национално ниво;
- Развитие на култура на участие, овластяване и представителство и чувствителност към проблемите и предизвикателствата на заобикалящата среда, ориентирана към решения и препоръки за подобряването ѝ;
- Осъзнаване на нуждите и потребностите на по-широк кръг млади хора и изграждане на толерантно отношение към различните групи млади хора;
- Реално социално включване и младежко овластяване в процесите на едно общество и развитие на социална ангажираност и отговорност;
- Развитие на капацитета на младежкия сектор чрез мрежуване и синхронизирано разбиране за ролята на младежкото представителство на различните нива;
- Развиване на капацитета на младежките организации по отношение на пълноценно участие в процеса на формулиране на младежки политики.

Младите хора трябва да са наясно, че не могат да очакват само местната власт да е про активна. Самите млади хора също трябва да осъзнаят необходимостта им от включване в живота на общноста и необходимостта от партньорство с представителите на местните власт. Добре би било младите хора и младежките организации от Общината да се стремят към:

- Засилване на участието на младите хора и младежките организации чрез включване в процесите на взимане на решения на всички нива: от консултиране, разработване, формулиране, изпълнение до мониторинг, отчетност и оценка на инструменти, политики, стратегии и програми за младежта;
- Насърчаване на включването чрез участието им в подходящи обучителни програми и повишаване на капацитета на младежките организации, младежките лидери и представители за участие в процесите на взимане на решения;
- Повишаване информираността за възможностите за включване на младите хора и улесняване достъпа до информация на по-широк кръг млади хора, включително и на социално изключени групи. Информацията следва да е поднесена по достъпен, разбираем и привлекателен за младежите начин, както и да бъде насърчено медийното отразяване на младежки инициативи и проекти;
- Активно участие в структури и механизми, които улесняват и подпомагат младежкото включване в процесите на взимане на решения, като например Консултативни младежки съвети по места.
- Активно участие в Разработване на стратегически документи за развитие на младежта на местно ниво, които да са синхронизирани с националните и европейски такива, но и да отчитат особеностите на съответното населено място и възможностите за подпомагане на развитието на младите хора.При изготвянето на подобни документи да се търси партньорството между младите хора/младежките организации и местната власт, за да се постигнат оптимални резултати и споделена визия за развитие;

Взаимодействието на младите хора с местната власт е важна част от участието в обществения живот и влиянието върху решенията, които засягат тях и техните общности. Ето някои препоръки за младите хора относно този процес:

Бъдете информирани: Имайте представа за структурата на местната власт, нейните отговорности и решения, които се вземат.Следете новините и събитията в общността.

Участвайте в публични заседания: Присъствайте на общинските събрания и заседания, където се обсъждат важни въпроси. Имате право да слушате и да изразявате своите мнения.

Образование и обучение: Участвайте в обучения и работни места, организирани от местната власт, които предоставят информация за процесите на вземане на решения и начини за участие.

Образувайте групи и инициативи: Обединете се с други младежи, за да създадете група или инициатива, която да подкрепя вашия глас и идеи.

Изразете мнението си: Пишете петиции, статии, и открити писма към местната власт, в които да изразите своите загриженост и предложения, когато имате какво да споделите.

Сътрудничество с гражданските организации: Сътрудничеството с НПО и обществени инициативи може да усили вашия глас и да ви предостави ресурси за подкрепа на идеите си.

Правете препоръки и предложения: Вземете активно участие в консултациите и публичните обсъждания, предоставяйки конструктивни предложения и решения, но винаги отделяйте време да се подготвите по темата, да проучите информацията и да прегледате какво други местни власти или граждански организации в България или Европа, са направили по същата тема. Проучването на добри практики винаги носи ползи.

Участвайте в местни проекти и инициативи: Активното участие в местни проекти и дейности може да ви даде възможност да оказвате практически влияние върху общността си. Това дава и възможност да се запознаете с други будни, активни и инициативни хора от Общината.

Подкрепяйте младежките представители: Ако общността ви има младежки представител или съвет, подкрепете го и се свържете с него, за да споделите своите гледни точки.

Имайте търпение: Процесите на влияние и промяна могат да отнемат време. Не се отказвайте и продължавайте да адвокатствате за промени в общността си.

Взаимодействието на младите хора с местната власт е ключово за усилване на гласа и влиянието върху решенията, които формират общността. С активност и ангажираност, младите хора могат да помогнат за създаването на по-добро бъдеще за тях и за всички жители на общността. За да задържат младите хора и да насърчат техния ангажимент,местната власт в селските общности, трябва да създадат условия, които подпомагат развитието им и предоставят възможности за реализация.Това включва инвестиции в образование, здравеопазване, култура и икономика, както и създаването на пространства за обмен на идеи и опит между различните поколения. Също така, важно е да се слуша мнението и предложенията на младежта и да им се даде активна роля в решаването на въпросите, които ги засягат.

Мониторингът на местните политики от страна на младежите може да бъде важен начин за участието им в обществения живот и за подобряване на демократичния процес на местно ниво. Младите хора могат да предприемат малки крачки, чрез които да следят и оценяват дейността на местната власт чрез:

*Събиране на информация:*Следете местните новинарски източници, обществени срокове и социални медии, за да научите повече за дейността на местната власт и важните решения, които се вземат на местно ниво. Изучете официалните уебсайтове на местната администрация и на местните политици, за да научите повече за тяхната биография, публични изявления и предложения.

Участие в обществени заседания: Посещавайте срещи на местните съвети и обществени заседания, на които се обсъждат важни въпроси за обществото. Предоставете своя глас и мнение по въпросите, които ви вълнуват, и задавайте въпроси на местните политици.

Комуникация с представителите:Свържете се директно с представители на местната власт чрез имейл, социални медии или лични срещи, за да изразите своите предложения, опасения и въпроси. Попитайте ги за тяхната позиция по конкретни въпроси и какви мерки предприемат по отношение на младежките въпроси.

Формиране на младежки групи и инициативи: Организирайте се с други младежи в местната си общност и създайте младежки организации или инициативи, които да поддържат контакт с местната власт и да насърчават младежкото участие. Организирайте срещи, обсъждания и събития, насочени към младежките интереси и проблеми.

Оценка на работата на местните политици: Създайте система за оценка и следене на работата на местните политици, като оценявате техните постижения и изпълнени задължения. Събирайте обратна връзка от младежите в общността и я представлявайте пред местните политици.

Участие в изборни процеси: Участвайте в изборните процеси като избиратели и активно подкрепяйте младежките кандидати, които споделят вашите стойности и цели.

Активизиране на младежката гласност: Използвайте социалните медии и други онлайн платформи, за да споделите своите мнения и да мобилизирате други младежи да се включат в местната политика.

Мониторингът на работата на местната власт от младежите е процес, при който младежи активно наблюдават, оценяват и дават обратна връзка по дейностите и решенията на местните органи, които засягат тяхната общност. Този вид мониторинг е важен, защото осигурява прозрачност, подобрява участието на младежите в обществените дела и подпомага отчитането на техните интереси и предизвикателства. Младежкият мониторинг на местните политики може да има значителен принос за подобряване на прозрачността и отговорността на местните власти и за насърчаване на участието на младежите в обществения живот. Младежкият мониторинг научава младежите как да анализират и оценяват обществени решения и политики. Той развива техните аналитични умения, комуникационни умения и способности за вземане на решения. Той подпомага на младежите да разберат важността на гражданската им роля и отговорност. Те стават активни граждани, готови да влияят на собствената си общност и общество като цяло. Младежкият мониторинг на местната власт е инструмент за създаване на по-добри общности, където младежите имат възможност да развиват своя потенциал и да се чувстват ангажирани с обществото. Този процес не само подобрява качеството на живот на младежите, но и подсилва демократичните ценности и участието в обществото като цяло.

V. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА И ОЦЕНКА ОТ СТРАНА НА ГРАЖДАНИТЕ ЗА ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА ИМ С ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИИЯ

Основен принцип на ефективното гражданското участие и взаимодействие с местната власт е именно получаването на обратна връзка, чрез мнения, предложения от страна на младите хора, за всички решения, които се вземат от органите на местното самоуправление. Когато функционират в синхрон с водещите стандарти за независимост, прозрачност и отчетност, всички тези институции и структури образуват стабилна местна система за почтеност и са гарант за ефективно и почтено управление на местно ниво. Когато обаче не функционират съгласувано, дори и да бъдат предприемани мерки в една или друга област, за съжаление не може да бъде постигнат онзи устойчив резултат, от който нашето общество се нуждае. Формирането на тази местна система може да бъде достатъчно ефективно и полезно при действащи механизми и инструментариум за обратна връзка и оценка от страна на гражданите и и по-конкретно младите хора, за взаимоотношенията им с администрацията-местната власт (общината).

Инструментите за обратна връзка биха позволили осъществяване на обратна връзка и оценка от страна на гражданите (в частност и младите хора) и бизнеса за взаимоотношенията им с местната администрация, като чрез тях структурите на гражданското общество могат да осъществяват граждански мониторинг и контрол върху действията на администрацията. Инструментите за обратна връзка и оценка от страна на младите хора към общинската администрация са от решаващо значение за подобряване на качеството на услугите, които се предоставят, и за насърчаване на по-добри взаимоотношения между общината и нейните граждани. Прилагането на следните механизми са предпоставка за открито, отговорно и ефективно управление в община Тунджа, като тези предложения са съобразени с неуждите и характеристиките на младите хора от селата на Община Тунджа:

Пряко участие за обратна връзка и оценка:

- Възможност за официална писмена кореспонденция между страните, като младите хора са наясно за конкретната дирекция/служител към когото да насочат въпроса или идеята си. Би било добре да се създаде указател (дигитален и на хартия) за контакт, който да идентифицира типовете нужди от услуги и отговорните за това дирекции и служители. Има редица случаи в които, младите хора нямат знанията и информацията, конкретния техен въпрос към ресора на коя общинска дирекция се отнася.

- електронна поща – използването на електронна поща е добра възможност младите хора да се свържат с местната власт без да трябва да пътуват от селото до административната сграда на Общината, която се намира в Ямбол. Добре би било всички дирекции да имат общи електронни пощи,

които да се следят от всички ръководители на съответните дирекции, за да се избегне неглижирането на въпроси и идеи получени по електронна поща. Добре би било разпространяването на електронните пощи на служителите от Общината, да бъде само с технитени официални работни електронни пощи. Все още на уебсайта на Общината има информация за електронни пощи на служители,от които си личи,че са лични пощи (в abv., gmail)

- информационно табло във всички кметства - това е традиционен начин за комуникация, който в съвременния свят не е пряко предназначен за младите хора, но остава все още полезен, тъй като има и млади хора по селата, които не използват толкова добре интернет и се осведомяват за важните неща в Общината именно чрез писмени съобщение. Би било добре на информационните табла в кметствата да се поставя информация не само за съответното населено място, но и за работата на Общината по съществени теми, от ежемесечната работа на Общинския съвет, както и неща които се случват в съседни населени места.

- интернет страница и ФБ страница на общината- тези инструменти функционират добре в Община Тунджа. Няма изнесена информация обаче колко граждани или конкретно колко младежи са се свързали с местната власт чрез тези инструменти. Добре би било на интернет страницата на Общината да има възможност за „чат“ с представители на Общината. Друга препоръка се отнася за начина на представяне на информация свързана с работата на Община в социалните мрежи- използване на по-атрактивен дизайн, език и визуални изображения. Осъвременяването на съобщенията в социалените мрежи е предпоставка повече млади хора да прочетата и осмислят информацията.

- приемен ден на кмета и заместник кметовете – това е форма на комуникация между местната власт и гражданите, която е добре развита в Обшина Тунджа.Приемни дни имат и кметовете по населените места- 44 населени места. Въпреки това, може би е добре, приемен ден да имат и различни директори на дирекции в Общината, тъй като има случаи, в които младите хора се чувстват смутени да говорят директно с кмета на Общината, но може би биха споделили с някой друг представител на Общината, който в последствие да представи идеята или питането на младия човек пред кмета или общинския съвет.

- поставяне на видно място на кутия за предложения, сигнали, оценки, жалби във всички населени места- има случаи, в които младите хора биха предпочели да използват анонимност, при задаване на въпроси или проследяване на определени проблеми или политики. Освен наличие на кутии в населените местна на Общината, много е важно как се обработват

въпросите постъпили в тези кутии, тъй като най-вероятно по-голяма част от тях няма да са оставили контакти за обратна връзка. Една възможност за тяхното обработване е създаване на секция на интернет сайта на Общината „Отговори от кутията“, в която на ежеседмична база въпросите от 44те населени места от кутиите да се събират и да се оповестяват техните отговори на сайта на Общината, в тази специално отделена секции. Добре би било и отговорите на въпросите на кутията от съответното село да бъдат публикуване и на информационното табло на кметството.

- участие в работни групи, консултации, обсъждания и други форми на участие на гражданското общество- това е традиционна форма на ангажиране и търсене на мнението на гражданското общество и в частност на младите хора.Тук от изключителна важност са усилията, които се полагат от страна на местната власт да разгласят провеждането на такива събития или селекцията на участници, които да се включат в работата на съответната група. Важен е и периода през който се разпространява тази информация. Освен традиционните канали на местната власт като информационни табла и лични интернет страници и канали, добре би било да се използват и регионалните медии. Иновативен подход би бил и използването на така наречените местни „инфлуенсъри“- това са млади хора- лидери от съответните населени места, които биват взимани за пример и лесно създават последователи. Използвайки такива хора, за да разпространят информация за подобен вид събитие, би довело да пробуждане на интереса на младите хора и тяхното по-активно участие.

- подготовка на мейлинг листове от служителите на местната власт (Община Тунджа) с електронни пощи на граждани, чрез които участниците ще бъдат информирани, запитвани или канени да се включат активно в определени секторни теми и задачи, които предстоят да се изпълняват от общината. По този начин общинската администрация ще може да реализира по-широка публичност на работата си, поставяне на обществеността в активна позиция и намаляване на възможни негативни отзиви, работейки с доказали се в определена сфера граждани и професионалисти.

Направените предложения целят да подобрят качествено взаимодействието на община Тунджа с младежи, НПО организациите и бизнеса, като предоставят възможности за оценка, включване в процесите по взимане на решения и активно предаване на информацията от страна на общината по отношение на реализацията и отчетността на взетите решения.

Въвеждането на инструментите цели да надгради вече изпълнението от общината действия по осигуряване на публичност и прозрачност при формулирането, реализацията и отчетността на местните политики и

активизиране на обществеността да участва на всички етапи в партньорство с общинската администрация за подобряване на всички аспекти от живота на жителите на община Тунджа.

Ефективното планиране на необходимите механизми за обратна връзка на местната власт и младите хора е свързано с изпълнението на следните условия:

- Ангажирането на младите хора да става на възможно най-ранен етап и през целия цикъл – планиране, прилагане, наблюдение и оценка на политиките и управленските актове;
- Местната власт (Общината) да е запозната с нуждите на участниците и вземащите решения;
- Задължително трябва да се обръща внимание на различните мнения, включително, различни организации и хора от всякаква възраст, пол, етнически групи, социален статут и т.н.;

Независимо какви форми и инструменти на връзка между местната власт и гражданското общество, в частност младите хора, се предлагат, местната власт трябва да започне с изграждането на уменията в тези млади хора да поставят и представят своите идеи и проблеми пред представители на местната власт и в последствие да проследяват и мониторират, информацията от обратния отговор на Общината. Това е умение и като всяко друго умение, калкото по-рано започне неговото усвояване и практикуване, толкова по-добре прилагано ще бъде за в бъдещо. Добре би било местните власти да подкрепят развитието на тези умения в младите хора, чрез осигуряването им на възможност да се включват в курсове и обучение, които развиват тези нетехнически умения у тях.

Освен възможността да представят своите идеи или проблеми, младите хора се интересуват от процеса, който следва. Оказва се,че всъчщност има достатъчно много механични, чрез които да се потърси мнението на младите хора, но дали те се взимат предвид при създаването и реализирането на общински политики.

Комуникацията с гражданите е необходимо да се приема като цялостен цикъл на информиране, консултиране, включване и възможност за мониторинг от тяхна страна. Изискват се и различни подходи за достигане до широк кръг заинтересовани страни, с които да се гарантира тяхното информиране, включване и участие. Успешната комуникация и включването на гражданите изисква:

- Осигуряването на обобщена, структурирана и публично достъпна информация относно различните възможни форми на участие на гражданите на територията на община Тунджа;
- Публикуване на лесно достъпни, последователни и навременни съобщения на сайта на общината и социалните мрежи с възможностите за включване в конкретни процеси на вземане на решения:
- Обезпечаване на своевременна и мотивирана обратна връзка за резултатите от протеклите процеси на консултиране;

- Публично достъпни правила за работа и възможности за участие на гражданите в различните форми на партньорство (консултативни органи, обществени съвети др.);
- Удобни за ползване форми за искане на информация, за подаване на сигнали и жалби, както и за получаване на отговор на същите.

Младите хора трябва да са наясно,че гражданският контрол се отличава с партньорски подход, налагащ предприемането на съвместни инициативи, предлагани от едната или от другата страна. Този подход изисква прилагането на механизми за повече прозрачност и по-активно гражданско участие и за постигане на разбирателство по важни за местното развитие дългосрочни политики.

Партньорството между местнта власт и младите хора изисква общинската администрация периодично да използва различни форми на комуникация да:

- информира гражданите и гражданските организации чрез периодичното предоставяне на качествена информация в подходящ вид и мотивира заинтересованите страни да участват в съвместни инициативи.
- се консултират с гражданите, предоставяйки им различни възможности да коментират предложенията и да дадат аргументирано мнение и становище
- да докладват предприетите дейности и да представят резултатите от взетите решения.

Препоръките са резултат от изпълнението на Дейност 6 по проект „МОСТ – МЛАДЕЖКИ ОМБУДСМАНСКИ СЪВЕТ ТУНДЖА – ПОВИШАВАНЕ АКТИВНОТО УЧАСТИЕ НА МЛАДЕЖИТЕ В МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ“, BG05SFOP001-2.025-0044 на Евроклуб Жена и Община Тунджа, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Оперативна програма „Добро управление” (ОПДУ), съфинансирана от Европейския социален фонд
Приоритетна ос - Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса.
Процедура - BG05SFOP001-2.025 - Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики и законодателство.